

**Ален Бадью. До епідемічної ситуації. 21 березня 2020.
(Alain Badiou. Sur la situation épidémique. March 21,2020).**

Я завжди вважав, що нинішня ситуація, позначена вірусною пандемією, не є чимось винятковим. У результаті – пандемія СНІДу (також вірусного характеру), пташиний грип, вірус Ебола, Sars1, не кажучи вже про різновиди грипу, ба навіть кір або туберкульоз, які не виліковуються антибіотиками. Тепер ми знаємо, що глобальний ринок разом із наявністю великих зон медичного обслуговування, а також недостатньою дисципліною щодо щеплень в усьому світі, неминуче призводить до серйозних і нищівних епідемій (у випадку СНІДу – це мільйони смертей).

До того ж, справжня назва нинішньої епідемії має вказувати на те, що у певному сенсі «ніщо не нове під сучасним небом». Його справжнє ім'я Sars2, тобто «Гострий респіраторний синдром 2», назва, яка фактично означає «вторинність» після епідемії Sars1, що поширилася по всьому світу навесні 2003 року. Свого часу цю хворобу назвали «першою невідомою хворобою 21-го століття». Таким чином, стає ясно, що нинішня епідемія аж ніяк не є чимось радикально новим або нечуваним досі. У цьому столітті це друга епідемія подібного типу і можливо такого самого походження. У тому сенсі, що єдиною серйозною критикою, адресованою сьогодні владі щодо прогнозів, є те, що після Sars1 не проводилося серйозних досліджень, які б надали медичному світові ефективні засоби проти Sars2.

Тому я не бачу нічого іншого, як спробувати, як і всі інші, самоізолюватись вдома, і нічого не кажу, окрім того, що закликаю зробити те саме. Дотримання суворої дисципліни у цьому питанні тим більше необхідно, оскільки воно є підтримкою і фундаментальним захистом для тих, хто підлягає найбільшому впливу: звичайно ж, це все ті, хто забезпечує догляд і знаходиться безпосередньо на передовій і хто повинен мати можливість розраховувати на жорстку дисципліну, у тому числі серед інфікованих; а також найбільш вразливі, такі як літні люди, особливо ті, що перебувають у будинках для людей похилого віку; а також всі ті, хто ходить на роботу і ризикує заразитися.

Дисципліна серед тих, хто може підкорятися імперативу «залишатися вдома», повинна також знаходити і пропонувати кошти, щоб ті, у кого зовсім немає «свого дому», могли знайти собі безпечний притулок. Тут можна подумати, наприклад, про реквізицію готелів.

Ці зобов'язання дійсно стають дедалі важливішими, і вони не вимагають, принаймні, на перший погляд, тих величезних аналітичних зусиль або створення нової думки.

Проте зараз я насправді багато чого читаю і багато чого чую, у тому числі в своєму оточенні, що мене збиває з пантелику через занепокоєння, яке вони створюють, і через їх повну недоречність у ситуації, в якій ми всі перебуваємо.

Ці імперативні заяви, ці жалюгідні заклики, ці рішучі звинувачення різноманітні, але у всіх них є дивовижне презирство до надзвичайної простоти і відсутності новизни у даній ситуації. Вони або невинувато рабськи

ставляться до влади, яка насправді робить тільки те, що, по суті, мусить робити. Або апелюють до планети та її містики, яка нічого не робить для нас. Або ж звалюють все на плечі бідного Макрона, який виконує, і не гірше за інших, свою роботу в якості глави держави під час війни або епідемії.

Або ж волають про засновну подію неймовірної революції, хоча її зв'язок зі знищенням вірусу неясний, більше того, наші «революціонери» не мають жодних нових засобів для її здійснення. Або ж впадають в апокаліптичний песимізм. Або доводять себе тим, що золоте правило сучасної ідеології «я перш за все», за даних обставин стає марним і не пропонує ніякого виходу, ба навіть може сприяти продовженню якогось нескінченного зла.

Схоже, що перевірка на епідемію всюди розчиняє внутрішню активність Розуму і змушує суб'єктів повертатися до його сумних наслідків - містицизму, фантазій, молитв, пророцтва і прокльонів, які мали місце у Середньовіччі, коли по землі ширилася чума.

І тому я відчуваю себе зобов'язаним узагальнити деякі прості ідеї. Радше сказав би, картезіанські ідеї.

Давайте почнемо з визначення проблеми, яка в решті решт так погано визначена, а тому й погано розв'язується.

Епідемія складна тим, що завжди є точкою дотику між природними і соціальними визначеннями. Її повний аналіз є трансверсальним: потрібно зрозуміти точки, де ці два визначення перетинаються одне з одним, і з цього вивести наслідки.

Наприклад, відправну точку нинішньої епідемії, швидше за все, буде знайдено на ринках у провінції Ухань. Сьогодні китайські ринки, як і раніше, відомі своєю антисанітарією і нестримною любов'ю до продажу всілякої живності просто неба. Отже, в якийсь момент вірус був виявлений в організмі тварини, яка отримала його від кажанів в украй густонаселеному середовищі із елементарною гігієною.

Природна передача вірусу від одного виду до іншого переходить потім до людського роду. Як саме? Ми ще не знаємо, і тільки наукові дослідження навчать нас. Дозвольте нам звинувачувати попутно всіх тих, хто в інтернет-мережах починає розповідати типово расистські байки, підкріплені фейковий зображеннями, згідно з якими все надійшло від китайців, які вживають напівживих кажанів ...

Локальна передача вірусу від тварин людині становить відправну точку всієї історії. Після цього спрацьовує лише один фундаментальний принцип сучасного світу: наявність у китайського державного капіталізму імперського титулу - інтенсивної та універсальної присутності на світовому ринку. Звідси випливає безліч мереж [поширення вірусу] вочевидь, до того, як китайський уряд зміг повністю ізолювати вихідне місце - фактично цілу провінцію, сорок мільйонів чоловік - що в решт і решт вдалося зробити, але надто пізно, щоб зупинити поширення епідемії - і літаками, і кораблями - шляхами глобального існування.

Розкрию одну деталь, те, що я називаю подвійною артикуляцією епідемії: сьогодні Sars2 в Ухані знаходиться під контролем, але є безліч

випадків у Шанхаї, здебільшого через людей, в основному китайців, які прибули з інших країн. Таким чином, Китай є місцем, де можна спостерігати зв'язок, як з причини архаїчної, так і сучасної, між природою- суспільством з його недоглянутими старими ринками, що є джерелами широкомасштабного поширення інфекції, і глобальним капіталістичним ринком з його швидким та безперервним рухом.

Потім ми вступаємо в стадію, коли самі держави намагаються взяти це поширення під контроль. Принагідно зауважимо, що контроль залишається в основному локальним, тоді як сама епідемія носить перехресний характер. Незважаючи на наявність певних транснаціональних органів влади, ясно, що в пастці опинилися саме локальні буржуазні держави.

Тут ми стикаємося з серйозним протиріччям сучасного світу: економіка, включаючи процес масового виробництва промислових об'єктів, потрапляє під юрисдикцію світового ринку. Наприклад, просте виробництво мобільного телефону мобілізує роботу і ресурси, включаючи видобуток вугілля, як мінімум в семи різних державах. Але з іншого боку, політичні сили, по суті, залишаються національними. А суперництво імперіалізмів, старого (Європа і США) і нового (Китай, Японія ...), виключає будь-які процеси [утворення] світового капіталістичного держави. Епідемія якраз є моментом волаючого протиріччя між економікою і політикою. Навіть європейським країнам не вдається вчасно скоригувати свою політику перед обличчям вірусу.

Стримуючи це протиріччя, національні держави намагаються протистояти епідемічній ситуації, максимально дотримуючись законів капіталу, хоча характер ризику зобов'язує їх міняти стиль і дії влади.

Ми давно знаємо, що у випадку війни між країнами держава повинна нав'язувати не тільки народним масам, а й самій буржуазії значні обмеження, і вона це робить для порятунку внутрішнього капіталізму. Деякі галузі промисловості майже [повністю] націоналізуються з метою безперервного виробництва озброєння, хоча на той момент це не приносить ніякого прибутку. Частина буржуазії мобілізують в якості офіцерів і їм може загрожувати смерть. Вчені безперервно працюють над винаходом нової зброї. Інтелектуали та артисти забезпечують національну пропаганду тощо.

Зіткнувшись з епідемією, такий спосіб державного реагування неминучий. Ось чому, всупереч вищесказаному, немає нічого дивного або парадоксального в заявах Макрона або Прем'єр-міністра Філіпа від імені держави, яка раптово стала «благодійником» - виділивши 100 або 200 мільярдів державних грошей для тих, хто опинився без роботи, або самозайнятих, чії крамниці закрилися, і навіть оголосивши про «націоналізацію». З цього випливає, що метафора Макрона «ми на війні» вірна: будь то війна або епідемія, а держава змушена, часом виходячи за рамки свого класового характеру, впроваджувати практики, які водночас є і більш авторитарними і більш глобальними, щоб уникнути стратегічної катастрофи.

Це цілком логічна дія у даній ситуації, мета якої - приборкати епідемію - перемогти у війні, використовуючи метафору Макрона, - залишаючись при цьому в рамках встановленого соціального порядку.

Це зовсім не комедія, а необхідність, зумовлена поширенням смертоносного процесу, який перетинається з природою (звідси видатна роль вчених у цьому питанні) і соціальним порядком (звідси авторитарне втручання держави, і нічого іншого бути не може).

Поява великих витрат у цих зусиллях неминуча. Наприклад, відсутність захисних масок або недостатня підготовка до тривалої госпіталізації. Але хто може похвалитися тим, що «спланував» такі речі? У певному сенсі держава не передбачала нинішньої ситуації, це правда. Ми можемо навіть сказати, що послаблюючи десятиліттями національну систему охорони здоров'я і всі сектори держави, які служать загальним інтересам, вона діяла так, ніби жодна руйнівна пандемія не може торкнутися нашої країни. Тут держава дуже винна, і не лише в особі Макрона, а й в особі всіх його попередників, принаймні за останні тридцять років.

Втім настільки ж правильно сказати, що ніхто не міг передбачити і навіть уявити собі розвиток у Франції пандемії такого типу, за винятком, можливо, деяких окремо взятих вчених. Багато хто, ймовірно, вважали, що подібні історії пасують темній Африці або тоталітарному Китаю, але аж ніяк не демократичній Європі. І, звичайно, не лівим - жовтим жилетам або представникам профспілок - належить особливе право замовчувати цю точку зору і продовжувати звинувачувати у всьому Макрона, останнім часом своєї сміховинної мети. Вони теж абсолютно не передбачали цього. Швидше навпаки: епідемія вже йшла з Китаю, а вони ще до недавнього часу влаштовували неконтрольовані збіговиська і галасливі демонстрації, засуджуючи зволікання з боку влади, замість того, щоб самим зрозуміти, що відбувається. Насправді жодна політична сила Франції у державі Макрона не зробила цього.

Що стосується держави, ситуація така: буржуазна держава має прямо, публічно віддавати пріоритет більш загальним інтересам, аніж інтереси однієї тільки буржуазії, і при цьому стратегічно зберігаючи примат класових інтересів в майбутньому в якості загальної форми. Або, іншими словами, кон'юнктура зобов'язує державу управляти ситуацією виключно шляхом інтеграції інтересів класу, представником якої він є, у найзагальніші інтереси через внутрішнє існування загального «ворога», який під час війни може бути іноземним загарбником, а в нинішній ситуації є вірусом Sars2.

Така ситуація (світова війна або світова епідемія) особливо «нейтральна» на політичному рівні. Війни минулого спровокували революцію тільки в двох випадках, обидва з яких були ексцентричні для імперських держав: Росії і Китаю. У російському випадку це сталося через те, що царська влада довгий час була відсталою в усіх відношеннях, у тому числі і як держава, потенційно готова до народження справжнього капіталізму в цій величезній країні. З іншого боку, у більшовиків був сучасний політичний авангард, добре структурований видатними лідерами. У випадку з Китаєм, внутрішня революційна війна передувала світовій, і Комуністична партія вже в 1940 році була на чолі популярної народної армії. Навпаки, в жодній із західних держав

війна не спровокувала переможну революцію. Навіть у Німеччині, країні, розгромленої у 1918 році, повстання спартаківців було швидко придушене

Урок з усього цього очевидний: епідемія, що розгортається, сама по собі як епідемія не матиме будь-яких значних політичних наслідків в такій країні, як Франція. Навіть якщо припустити, що наша буржуазія вважає, ніби через невиразне бурчання і непослідовні, але поширені гасла настав час позбутися Макрона, це не означатиме жодних істотних змін. «Політкоректні» кандидати вже чекають свого часу, як і прихильники самих запліснявілих форм застарілого і огидного «націоналізму».

Що стосується нас, які прагнуть до реальних змін політичної ситуації в цій країні, ми маємо скористатися перевагами епідемії і навіть - що абсолютно необхідно - домашньою ізоляцією, щоб працювати над новими політичними фігурами, над проектами для нових політичних локацій і над транснаціональним розвитком третьої стадії комунізму з урахуванням його блискучого винаходу і цікавого, але, в решті решт, провального, державного експерименту.

Також необхідно ретельно проаналізувати будь-яку ідею, згідно з якою такі явища, як епідемія, здатні відкрити щось політично новаторське. На додаток до загальних наукових даних про епідемію, залишиться тільки політична сила, що несе нові твердження і нові переконання стосовно лікарень і системи охорони здоров'я, шкіл і егалітарного освіти, догляду за людьми похилого віку та інші схожі питання. Тільки вони, можливо, зможуть збалансувати небезпечні витрати, виявлені нинішньою ситуацією.

Нарешті, зізнаємось, що так звані «соціальні мережі» ще раз демонстрували, що вони є першими - крім того, що на даний момент вони збагачують найбільших мільйонерів - розсадниками чванливого розумового паралічу, неконтрольованих чуток, відкриття допотопних «інновацій», якщо не замшілого мракобісся.

Давайте віддамо належне, нехай навіть і в ізоляції, тільки перевіреним науковим істинам і обґрунтованим перспективам нової політики, її локальному досвіду і її стратегічній меті.

Переклад з французької Іваненко О.О., під ред. Бурлачука В.Ф.